

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ทุนทางสังคมในการพัฒนา กรณีศึกษา หมู่บ้านหินกอง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาของชุมชน หมู่บ้านหินกอง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษากระบวนการทุนทางสังคมที่มีผลในการพัฒนาหมู่บ้านหินกอง

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้ว และได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่ประมาณ 1 เดือน ประกอบกับพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของผู้ศึกษาด้วย จึงมีส่วนช่วยให้การศึกษ และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นไปได้ง่าย

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และสอบถามอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ใช้การสนทนากลุ่มและสนทนาเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชุมชน และกระบวนการทุนทางสังคมที่มีผลในการพัฒนาหมู่บ้านหินกอง จากข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาในพื้นที่ของชุมชนในหมู่บ้านหินกอง ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะความเป็นมาและวิวัฒนาการของชุมชนหมู่บ้านหินกอง และได้เห็นลักษณะของทุนประเภทต่าง ๆ รวมถึงทุนทางสังคมที่อยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน อันเกิดมาจากการสั่งสมมานานและมีการต่อยอดเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จนก่อให้เกิดเป็นพลังทุนทางสังคมของชุมชน และก่อให้เกิดเป็นกระบวนการทุนทางสังคมที่ชุมชนเอง สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา จนประสบผลสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาขึ้นมาได้ ซึ่งสามารถเห็นได้จากผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

ชุมชนหมู่บ้านหินกองเป็นชุมชนที่มีรากฐานของความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เนื่องจากประชาชนในชุมชนหมู่บ้านหินกองส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น แต่ด้วยความที่เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีการติดต่อไปมาหาสู่ และการขยายครอบครัว จึงทำให้คนในชุมชนมีความใกล้ชิด มีความเอื้ออาทร มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่เดิมนั้นชุมชนหมู่บ้านหินกองมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรและมีสภาพแวดล้อม

ที่ดี ซึ่งนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และด้วยสิ่งเหล่านี้เองจึงนับว่ามีผลอย่างมากต่อวิถีชีวิตการทำมาหากินที่สืบทอดกันมาสู่ลูกหลาน มีการยอมรับในกติกาทางสังคมร่วมกัน ในการใช้ทรัพยากรและพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตและสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้อย่างพอเพียง แต่ในอีกด้านหนึ่งที่ตั้งของชุมชนอยู่ห่างไกลจากความเจริญและไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐการเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาทางทรัพยากรและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้น ส่งผลให้ชาวบ้านมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีพอมีพอกิน พอเหลือเก็บ และด้วยรากฐานความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ จึงเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญเพราะความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่มีความเข้มข้นมาก ๆ รวมทั้งหลักความเชื่อและความศรัทธา ภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้ส่งผลให้เกิดวิถีปฏิบัติในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเอื้อต่อกัน ประกอบกับการที่ชุมชนหมู่บ้านหินกองมีผู้นำที่มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งจะทำงานเพื่อส่วนรวม จึงส่งผลให้ชุมชนนั้นพึ่งตนเองได้และสามารถพึ่งพากันและกันได้ และดำรงความสัมพันธ์ ที่แนบแน่นสืบทอดกันมา ตลอดจนส่งผลให้ชุมชนนั้นพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจได้ด้วย โดยไม่ต้องรอการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดในชุมชน เนื่องมาจากการเข้ามาของระบบทุนนิยม และวัฒนธรรมจากภายนอก รวมทั้งการเข้ามาของนโยบายรัฐในเรื่องการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ทำให้เกิดมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในเขตตำบลป่อวินและตำบลหนองขาม ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลขึ้นในชุมชน ทำให้สภาพสังคมในเขตชุมชนหมู่บ้านหินกองเปลี่ยนไป โดยเฉพาะสภาพความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดติดสนิทสนมกันอันญาติพี่น้องเริ่มลดลง ความเกาะเกี่ยวแนบแน่นคลายตัวลง ค่านิยม รวมถึงระบบคิดของคนจากที่เคยอยู่บนรากฐานความคิดตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก็เปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตน สร้างสมความเห็นแก่ตัวเป็นหลัก คิดแต่เรื่องของตนมากกว่าเรื่องของส่วนรวม นอกจากนี้ ความเข้มแข็งของชุมชนที่เคยพึ่งตนเองเป็นหลัก ก็เปลี่ยนมาเป็นการพึ่งการสนับสนุนจากปัจจัยต่าง ๆ ภายนอกมากกว่า ทำให้สภาพโดยทั่วไปของชุมชนดูอ่อนแอลง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้อีกต่อไป ทำให้ทุนทางสังคมที่ได้สั่งสมมายาวนานเริ่มลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ไม่มีการต่อยอดให้เพิ่มขึ้น เพราะไม่สามารถดึงเอาทุนทางสังคมดั้งเดิมที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของชุมชนได้

ด้วยปัญหามากมายที่ปรากฏขึ้น ชาวชุมชนหมู่บ้านหินกอง ได้ระดมความคิดเพื่อที่จะค้นหาแนวทางใหม่ ๆ โดยการนำของผู้เฒ่าทางธรรมชาติ และผู้นำที่เป็นทางการในขณะนั้น ในอันที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ของชุมชน และด้วยการประสานงานของคนใน

ชุมชนด้วยตนเองและจากการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกมาแปรเปลี่ยนเป็นวิถีคิด โดยอาศัยความเชื่อและความศรัทธา การมีค่านิยมในธรรมเนียมปฏิบัติ มีความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนาเชื่อว่าการทำบุญจะนำมาซึ่งสิ่งดี ๆ ในชีวิต การทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมจะนำมาซึ่งความสุข เกิดเป็นความภาคภูมิใจ การยอมรับ และการไว้วางใจกัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างศรัทธาให้กับตนเองและคนในชุมชนให้สูงขึ้น จึงทำให้ทุนทางสังคมที่เคยหายไปกลับคืนมา และสามารถก่อให้เกิดพลังอย่างมหาศาล การรื้อฟื้นทุนทางสังคมเดิมให้กลับคืนมาในรูปของการสร้างความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติ ก่อให้เกิดความไว้น้ำใจเชื่อใจ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน มีความจริงใจต่อกัน สิ่งเหล่านี้เป็นพลังที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในหมู่ประชาชนที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนร่วมกัน ระบบคิดต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การปฏิบัติโดยมีการประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มหรือในชุมชน มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน มีการเสียสละและมีจิตสาธารณะในการร่วมกิจกรรมของชุมชน อีกทั้งยังก่อให้เกิดการระดมทุน คน เงิน แรงงาน ความรู้ ฯลฯ เพื่อมาพัฒนากลุ่มและชุมชน โดยสมาชิกส่วนใหญ่จะมีความทำงานด้วยจิตสำนึก ชุมชน รับผิดชอบต่อชุมชน สร้างความไว้น้ำใจเชื่อใจกันในการปฏิบัติงาน ทำให้การบริหารจัดการกลุ่มหรือชุมชนกลับมาเข้มแข็งขึ้นเหมือนเดิม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การมีผู้นำชุมชนที่เป็นผู้นำทางธรรมชาติและผู้นำทางการที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด และจิตสาธารณะ มีความจริงใจในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีให้แก่คนในชุมชนให้เกิดการยอมรับนับถือและประสานงานได้ เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญของทุนทางสังคมที่ช่วยก่อให้เกิดการระดมทุนต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถสร้างสรรคคุณค่าให้กับชุมชนได้

ความสำคัญทางเครือญาติก็เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับชุมชน และระดับสังคม และนำไปสู่การรวมพลังเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ทำให้เกิดการระดมทรัพยากร การไว้วางใจ การเคารพนับถือ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูล การแลกเปลี่ยนตอบแทน และทำให้เกิดคุณค่าให้กับสมาชิกของชุมชน อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดต้นทุนในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการผลิต การยังชีพ การสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม เพื่อที่จะเป็นพลังของชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อนในการพัฒนาต่อไป

ในด้านของประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน เพราะจะทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนได้เกิดความกระชับแน่นแฟ้น รักใคร่กลมเกลียวกันโดยผ่านกิจกรรมของชุมชน โดยมีธรรมเนียมการออกปากขอแรงมาช่วยเหลือกัน ทำให้ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงได้มาพบปะพูดคุย มาเยี่ยมเยียน มาร่วมแรงร่วมใจ เอาสายใยแห่งความรัก ความคิดถึงมารวมกัน

และก่อให้เกิดการระดมทุนในทุก ๆ ด้านทั้งเงิน แรงงาน วัสดุต่าง ๆ ความคิด ฯลฯ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนจึงเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยสร้างและกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนให้เกิดพลังทางสังคมที่เกาะเกี่ยว กลมเกลียว แน่นแฟ้น มั่นคงมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่มีผลต่อการสร้างทุนทางสังคมในการพัฒนาของชุมชนหมู่บ้านหินกองที่สำคัญคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่นที่เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มและชุมชนอย่างมาก ในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มและชุมชน รวมทั้งการให้การสนับสนุนทางด้านความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ การให้การสนับสนุนดังกล่าวเป็นการเพิ่มทุนให้กับชุมชนหมู่บ้านหินกอง เพราะทุนดังกล่าวจัดเป็นการเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชน ปัจจัยภายนอกอีกปัจจัยหนึ่งก็คือ การเข้ามาดูงานขององค์กรต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างให้คนในชุมชนมีความรู้ มีความคิด มีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น การเข้ามาดูงานขององค์กรต่าง ๆ นี้ได้ทำให้สมาชิกในชุมชนหมู่บ้านหินกองเกิดการพัฒนาและฝึกทักษะในหลาย ๆ ด้าน เช่น การวิเคราะห์ทางความคิด การนำเสนอ การได้รับ การบริหารจัดการที่เป็นระบบ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ถือเป็นการกระจายทรัพยากรในชุมชนอีกทางหนึ่ง เนื่องจากทุกคนในชุมชนเองและผู้มาเยี่ยมชมต่างก็ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในอันที่จะก่อให้เกิดพลัง เพราะทั้งสองฝ่ายจะสามารถนำประสบการณ์และความรู้เหล่านั้น ไปแก้ไขปัญหาหรือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวมได้ต่อไป

กระบวนการทุนทางสังคมในการพัฒนาของชุมชน มีพลวัตและมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพ-แวดล้อมทั้งปัจจัยทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนโดยผ่านระบบคิดซึ่งเป็นความรู้ ประเพณี วัฒนธรรม ความไว้วางใจ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลที่อยู่ในชุมชน สิ่งเหล่านี้นำมาสู่การปฏิบัติต่อกันในชุมชนในลักษณะของการให้การช่วยเหลือ การเสียสละ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและทำงานด้วยความโปร่งใส สมาชิกมีความไว้วางใจต่อกัน จนไปสู่ผลลัพธ์ที่ช่วยให้เกิดการลดต้นทุน เกิดการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเกิดการระดมปัญญาที่จะก่อให้เกิดพลังของชุมชนในการขับเคลื่อนชุมชน

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องทุนทางสังคมในการพัฒนา : กรณีศึกษาหมู่บ้านหินกอง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้ข้อค้นพบที่ได้รับจากการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นพบว่า ในชุมชนบ้านหินกอง มีทุนทางสังคมต่อเนื่องมาตั้งแต่ในอดีต โดยจะพบได้ในหลาย ๆ องค์ประกอบ ไม่ว่าจะเป็นการมีผู้นำชุมชนที่เป็นผู้นำทางธรรมชาติและผู้นำทางการที่เข้มแข็ง เป็นจุดศูนย์รวมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน, มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีความเอื้ออาทร ไว้วางใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในอันที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ทางเครือญาติทั้งภายในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับชุมชน และระดับสังคม หรือแม้กระทั่งประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน เกิดความกระชับแน่นแฟ้น รักใคร่กลมเกลียวกันโดยผ่านกิจกรรมของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองได้ และเกิดการพึ่งพาอาศัยต่อกันได้ เป็นการรวมพลังของคนในชุมชน สร้างจิตสำนึกชุมชนให้กับสมาชิกในชุมชน เป็นการให้ทรัพยากรในชุมชนอย่างพอเพียง อีกทั้งยังเป็นการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ก่อให้เกิดการระดมความคิดและปัญญา ก่อให้เกิดพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนชุมชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะเห็นได้จากการที่ชุมชนสามารถฟันฝ่าอุปสรรคจากการที่เกิดเหตุการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ ไปสู่เศรษฐกิจแบบพอเพียงได้ในเวลารวดเร็ว และกลับมามีวิถีชีวิตที่พอเพียงพึ่งตนเองได้ พึ่งพาอาศัยกันได้

2. จากการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการสร้างผู้นำในรุ่นต่อ ๆ ไป โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการนำคนรุ่นหนุ่มสาว เข้ามามีส่วนร่วมโดยการเป็นกรรมการในกลุ่มหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยให้บทบาทกับคนรุ่นหนุ่มสาวมากขึ้น ซึ่งจะมีการส่งบุคคลเหล่านี้ไปอบรม ดูงาน เพื่อสร้างการเรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ เป็นการสร้างความต่อเนื่องให้ทุนทางสังคมทางด้านผู้นำให้มีการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น และมีความต่อเนื่องมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งถ้าจะมองไปถึงในเรื่องการเมืองท้องถิ่น ที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน โดยชาวบ้านจะรู้ได้ว่าบุคคลใดมีความสามารถในระดับใด ใกล้ชิดกับประชาชนได้หรือไม่ สามารถทำงานในระดับทางการได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้สามารถลดการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นลงได้ หรือถ้าจะมีการแข่งขัน ก็จะเป็นการแข่งขันที่เต็มไปด้วยความรับผิดชอบ โปร่งใส มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รักษากฎระเบียบ ซึ่งน่าจะมีความแตกต่างไปจากหมู่บ้านอื่น ๆ ที่จะพบว่า มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และบางแห่งก็นำไปสู่ความแตกแยกในสังคม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้นำที่ดี มีความเสียสละที่มีอยู่ในชุมชน หรือในสังคม ได้มีโอกาสเป็นแบบอย่างต่อเยาวชนรุ่นหลัง โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ที่จะทำการยกย่อง เชิดชู ให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับคนในสังคมได้
2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการสร้างผู้นำเยาวชน ที่ในอนาคตจะมีโอกาสมาทำหน้าที่เป็นผู้นำให้กับชุมชนหรือสังคม ได้มีโอกาสเรียนรู้ ฝึกฝน และได้ร่วมปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากแบบอย่างของผู้นำที่ดีที่มีอยู่ในสังคม โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องกระทำเรื่องนี้อย่างจริงจัง
3. ในการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น การพัฒนาคน หรือการพัฒนาศักยภาพของคน ให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา จึงเป็นหลักการที่สำคัญ และการพัฒนาที่จะส่งผลที่ยั่งยืนนั้น ก็จะต้องพัฒนาคนทั้งภายในและภายนอก เน้นทั้งเรื่องความรู้คู่คุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในขณะที่ผู้ศึกษาได้เข้าไปดำเนินการศึกษา จะเหลือเวลาในการที่จะเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามในอีกไม่เกิน 6 เดือน และคาดว่าจะไม่มีการแข่งขันกันในพื้นที่ก็ได้ เนื่องจากหมู่บ้านหินกอง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี นี้ มีการสร้างผู้นำในรุ่นต่าง ๆ ไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถ้าในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ก็ควรจะมีการศึกษาในด้านของการแข่งขันในมิติของการเมืองท้องถิ่น ว่ามีสาเหตุใดบ้าง ? ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน และมีผลสะท้อนให้เห็นเป็นเช่นไร เพื่อเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม และระบบการเมืองท้องถิ่น ซึ่งอาจจะได้แง่มุมใหม่ต่อแนวคิดทุนทางสังคมในมิติของความขัดแย้งทางการเมือง การช่วงชิงการได้เปรียบ-เสียเปรียบกันของระบบการเมืองท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อแนวคิดทุนทางสังคมได้